سەماحەتی حەکیم.. پارووی حەرام تەقوای مرۆڤ ناهێڵێت

بەڕێز عەمار حەکیم سەرکی ئەوتی حیکمەی نیشتمانی دووپاتی کردەوە کە مافی سك، مافی هەشتکینە لە پێیامی مافکانی سەید و گەورەمان ئیمام زەین ئەلعابدین بن ئەلحوسێن (سڵاوی لێ بێت) ئەو پێیامەی وەك کورتکردنەوەیەکی سیستەمی مافکانەڵە دیدی ئیسلامدا، ئاوەشی لە زنجیرە وانە ئەمزانییەکانی پێشوو باسکردبوو، کە مانای زمانەوانی سك و تیشکە قورئانییەکان کە پێوەستە بەو مافە، تیشکەکش گەیشتە پێنجەمین کە پارووی حەرام و کاریگەریە خراپەکانیەتی لەسەر ژیانی مرۆڤ کە لە قورئانی پیرۆز باس کراوە.

سەماحەتی لەباسکردنی کاریگەری یەکەم دەڵێت : نەهێشتنی تەقوا لە مرۆڤ، وەك لە سوورەتی مائیدە لە ئایەتی 96 هاتوە، ئەو قسەیش بە موحەرەمکانە.

" أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُون" فتبين الآية الكريمة أن المحرم وهو الذي يصيد من البحر يخرج عن تقوى الله.

لەکاریگەری دووەم : پارووی حەرام وا دەکات مرۆڤ دوای شەیتان بکەوێت.
لەڕەش لە سوورەتی ئەلبەقەرە ئایەتی 168 هاتوە :
" يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالاً طَيِّبًا وَلاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ " في إشارة إلى أن أكل الحرام إتباعٌ لخطوات الشيطان".

فيما "الأثر الثالث : الفسق والخروج عن دائرة الدين والدخول في المعصية

لەکاریگەری سێیەم: فاسقی و چوونە دەرەوە لە بازنەی ئاین و چوونە نێو خراپەکاریەکان:
لەڕەش لە سوورەت ئەنعام لە ئایەتی 121 هاتوە:

" وَلاَ تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ"
هەروەها سەماحەتی ئاماژەی بە مانای لەبوردن و چەنیەتی کردووە و ئاوەش لە مانای بەرنامەی (البلاغة الحكمة) 417 لەرەش ئەمیری موسەمانان (سڵاوی لێ بێت)گوتوویەتی :

دایکت لێت خۆش بوو، دەزانی لەخۆشبوون چییە؟ داواکردنی لەخۆشبوون پلەی بەرزترینە، کە ناوەکە کە شەش مانای هەیە: یەکەمیان: پێشیمانبوونەوە لەوەی کە بەسەرچووە و دووەمیان: سووربوون لەسەر ئەوەی هەرگیز نەگەڕێتەوە بۆی، سێیەم: بۆ ئەوەی ببێتە هۆی ئەوەی کە بوونەوەرەکان مافی خۆیان وەربگرن هەتا ئەو کاتەی خودا بە شێوەیەکی ئاسان وەریدەگرێت کە هیچ بەرپرسیارێتییەکتان نییە، چوارەم: لە ئاوهەڵکەشانی هەر پابەندبوونێک کە پێویستە لەدەستی بدەیت و مافی خەڵکی جێبەجێ بکەیت، پێنجەم: لەئاوهەڵکەشانی ئەو گەشتەی کە لەسەر زەوی گەشەی کردووە و بتوانێتەوە بە دڵتەنگییەوە هەتا ئەو کاتەی پێست بۆ ئەسکەوە چەسپاو دەبێت و گەشتی نوێ لە نێوان ئەوان و شەشەمدا دەردەکەوێت: کە جەستە تامی ئازاری گوناهایەکی دەکات وەك شیرینی گوناه تامی دەکات، ئەو کاتە دەڵێیت (استغفر الله).

سەیید ئەلحەکیم لە ووناکی شەشەمدا ووونیکردەوە: گرنگی ئابووری بە خواردن و سوودەکانی ئەو ئابووریە، کە ئیمام زەین ئەلعابدین (سڵاوی لێ بێت) ئاماژەی بەو دەکات کە "هەروەها بە ڕزگارکردنی لە حاڵەت و نەهێشتنی لە سنووری بەهێزکردن تا خاڵی کەمکردنەوە و نەیشتنی غیرەت."

هەروەها لە سووڕەتی ئەنعام لە ئایەتی 14 هاتووە:
" وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِن ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلاَ تُسْرِفُوا إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِين" مبينا أن معيار وميزان قلة الأكل هو أمله وإمساك الإنسان عنه وهو يشتهيه، فعن رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم) " كل وأنت تشتهي ، وأمسك وأنت تشتهي)، وعنه أيضا (صلوات الله عليه) " نحن قوم لا نأكل حتى نجوع وإذا أكلنا لا نشبع"

ئەو باسە تەواوکردنی ماوە